

Bogdán Rozália összegzése

Ahol a mesék hét országra szóló lakodalmas záróakkordja, ott végződik Nagy Gézáné Bogdán Rozália önéletrajzi feljegyzése is, csak hogy az ígéretes jövő helyett a beteljesedett bánatot foglalja össze: „Másnap ide jöttünk Kovásznára, megkezdődött az asszonyságom, ami sok keserűség s betegség, s kevés öröm s meglegedés közt folyt le.”

Bogdán Rozália emlékezései lejegyzésekor, 1896-ban huszonkilenc éves volt, de már többszörösen kiürítette az élet keserű poharát: hét gyermeket szült, négyet eltemetett. Nem csoda, ha az írásban próbált menedéket keresni és bevallottan hagyatkozni: „jegyzeteket csinállok, hogy később felettem elmélkedjem, s talán leányom tanuljon belőle, s értse meg anyját, ki majd tán nem lesz...” Egy bársonyba kötött könyvecskébe róta sorait, tárta fel őszintén, lelke mélyéből leánykorát.

Nagy Gézáné 1937-ben, hetvenéves korában hunyt el, de más feljegyzést sajnos nem hagyott maga után. A 19. század második feléből fennmaradt néhány oldal különleges értékkel bír: a feltárulkozás őszintesége, választékossága nem csupán a leszármazottak, de a kívülállók számára is lenyűgözővé, olvasmányossá teszi a szöveget.

Bogdán Rozália kisvárosi örmény kereskedőcsaládban született, sorai iskolázottságról, olvasottságról árulkodnak, de nem tudjuk, hogy pon-

tosan hány osztályt végzett, ugyanis önéletrajzában csak utalást találunk tanulmányaira vonatkozóan: „elvégezvén az iskoláim, anyám a ruhavarrás és szabás megtanulására adott. Szerencsésen meg is tanultam, és elég rövid idő múlva már otthon folytathattam. Ez idő alatt én is a 16. évembe fordultam.”

A tanulmányok és a férjhezmenetel között rövid idő telt el, hiszen 17 éves, amikor a marosvásárhelyi kereskedő, Nagy Géza feleségül veszi. Házasságukból végül nyolc gyermek születik, de mindössze négy: Géza, Aranka, István és Gabriella éri meg a felnőttkort.

A család a feljegyzések írásakor még Kovásznán élt, ahol Nagy Géza vegyeskereskedést működtetett, majd 1900-ban Bereckbe költöztek. 1905-ben Nagy Géza elhunyt és a 38 éves asszony özvegyen maradt. Nem adta fel: akárcsak korábban az édesanyja, ő is továbbvitte, sőt bővítette is a családi vállalkozást. Gyapjűfésülőt üzemeltetett és a községháza alagsorában fogadót nyitott. A fiait taníttatta (Géza tanító, István matematikatanár lett), a kereskedést Aranka lánya vitte tovább, egészen az államosításig. Gabriella trafikot nyitott.

Nagy Gézáné jó üzleti érzékkel rendelkezett: előre megtervezte, hová nyit üzletet, hol épít lakást. 1916-ban, meneküléskor, amikor családjá elmenekült, ő otthon maradt és kenyeret süttetett jó pénzért a katonáknak.

Nagy Gézáné 1935-ben

Utódai alacsony, törekény, szigorú asszonyként tartják számon, aki nem csupán a cselédeket, hanem a családtagokat is kordában tartotta. Cukorbetegségben halt meg 1937-ben.

Önéletrajza – s minden bizonnyal nem egyedülálló asszonyi sorsa – a ma embere számára megrendítő olvasmány lehet egy emberről, aki soha nem lehetett maradéktalanul boldog. „Hiába szedem össze múltamat, elmondhatom, sohasem voltam boldog, ez pedig nagy szó, és ez így is volt...” – összegzett a szerző.

A bársonyba kötött könyvecskét Nagy Gézáné legkisebb lánya, Gabriella és leszármazottai őrizték meg. Közreadója Bogdán Rozália dédunokája, Nagy Istvánné Szabó Gyöngyvér, a Csíki Székely Múzeum fotográfusa.

Daczó Katalin

Napló életemről¹

1896

(I. rész)

Szórakozásul magamnak jegyzeteket csinállok, hogy később felettem elmélkedjem, s talán leányom tanuljon belőle, s értse meg anyját, ki majd tán nem lesz, vagy más, ki ismert és kezébe juthatna, elolvasva megismeri belvilágom, és nem csak a kül látzatot, amit mindenki látott és azután ítél.

Kovászna, 1896. október

Nagy Gézáné
a gyermekeivel (1914 ?)

